

Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamine Sauga Põhikoolis

1. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise põhimõtted

Sauga Põhikooli õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on luua igale õpilasele võimalus saada oma võimetele vastav hea haridus.

Õpilasele tagatakse vajadusel logopeedi, eripedagoogi, psühholoogi, õpiabiõpetaja ja sotsiaalpedagoogi teenus.

Tööd hariduslike erivajadustega õpilastega koordineerib HEV-õppe koordinaator (PGS § 47 lõige 3).

Haridusliku erivajadusega õpilane (edaspidi HEV õpilane) (PGS § 46 lõige 1) on, kelle:

- andekus,
- õpiraskused,
- tervises seisund,
- puue,
- käitumis- ja tundeeluhäire,
- pikemaajaline õpest eemalviibimine,
- kooli õppekeele ebapiisav valdamine

toob kaasa vajaduse teha õppetöös muudatusi või õppekeskkonnas kohandusi.

Õpilastele, kelle areng vajab erilist tähelepanu ja toetust, rakendatakse kooli tugisüsteeme ning neid õpilasi on võimalik hinnata diferentseeritult. Õpilase arengu kohta koostatakse individuaalsuse kaart. Õpilase arengu toetamiseks kasutatakse õppe kestel kujundavat hindamist, mis keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega, ning õppetöö individualiseerimisele.

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilase kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks.

Õpetaja olulisim ülesanne on iga lapse eneseusu ja õpimotivatsiooni toetamine, õpiraskuste äratundmine ning vajadusel tugisüsteemide ja õpiabi pakkumine.

Teises kooliastmes on oluline toetada õpilase õpihuvi, õpimotivatsiooni ja õpioskuste kujunemist, ära tunda ja arendada õpilase erivõimeid ja huvisid, pakkuda õpiraskustega õpilasele õpiabi.

Kolmandas kooliastmes on õpipädevuse seisukohalt oluline õpimotivatsiooni hoidmine, erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamine, uurimuslik õpe ja enesekontrollioskuse arendamine. Kool toetab õpilast tema edasiste õpingute ja kutsevaliku tegemisel.

Kool teavitab õpilasi ning vanemaid õppe ja kasvatuse korraldusest koolis vahetu suhtlemiseteel,

e-kooli ja kooli kodulehekülje kaudu.

2. Tegevused hariduslike erivajadustega õpilastega

Nõustamine ja õpiabi koolis koosnevad erineva tasandi toetustest (PGS § 48).

2.1. I tasand – märkamine ja esmane sekkumine

Aineõpetaja poolne märkamine ja esialgne toetamine.

Võimalikud sekkumised:

- **Ainekonsultatsioonid.** Igal õpetajal on üks/kaks korda nädalas tugiõppe tunni aeg, mille ajal saavad õpilased neile vajalike teemade kohta abi. Tugiõppetundide graafik on kooli kodulehel ning õppealajuhataja käes. Vajadusel määratakse õpilasele HEV koordinaatori ja õpetajate ühise otsusega kohustuslik konsultatsioon ühes või mitmes õppeaines.
- **Kohustuslikud konsultatsioonid.** Õpilasele, kellel on veerandi hinne puudulik, määratakse kohustuslik konsultatsioon vastavas õppeaines. Kohustuslikus konsultatsioonis on õpilasel võimalik õppida teemasid järele ja ka ette. (Lisa 1-2)
- **Koostöövestlused (klassijuhataja-lapsevanem-õpilane).** Koostöövestlus on suurepärase koostöö vorm õpilase individuaalsel arendamisel, mis toetab õpilase eneseanalüüsi ning suurendab õpilase vastutust oma õpitulemuste ja käitumise eest koolis. Vanemate kaasamine aitab ühtlustada kodu ja kooli nägemust õpilase arengust.
- **Arenguvestlused (PGS § 37 lõige 4).** Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusel osalevad õpilane, lapsevanem ning klassijuhataja. Kaasata võib ka erinevaid tugispetsialiste.
- **Individuaalne ainekava / individuaalsed õppeülesanded.** Õpetaja teeb õpiraskusega või pikemat aega puudunud õpilasele ning ka andekale õpilasele vajadusel individuaalse ainekava / individuaalsed õppeülesanded ühes või mitmes õppeaines lühemaks või pikemaks perioodiks.
- **Pikapäevarühm (PGS § 38)** on mõeldud 1.-3.kl. õpilastele, kes vajavad järelvalvet ja abi koduste ülesannete täitmisel. Rühm töötab õpetajate juhendamisel esmaspäevast reedeni kell 12.40– 15.40.
- **Huvitegevus (PGS § 40)** koolis toetab õppetööd ning tal on väga oluline roll õpilaste võimete ja annete arendamisel.

2.2. II tasand – vajaduste väljaselgitamine kooli tugispetsialistide poolt ja eriabi kooli tasandil

Rakendatakse juhul, kui esmane sekkumine ei ole aidanud ja õpilasel on püsivad raskused ühes või mitmes aines. Teise tasandisse kuuluvad õpilaste vajaduste, pädevuste ja potentsiaali väljaselgitamine ning kooli spetsialistide uuringud.

Teisel tasandil toetab õpilast:

- **Õppenõustamiskomisjoni** (Lisa 5) eesmärgiks on õigeaegne sekkumine õpilase hariduslikesse erivajadustesse ja nendest tulenevatesse probleemidesse, leida õpilasele õige tugimeede ja nõustada õpilast ning lapsevanemat.
- **Õpiabi tunnid** (PGS § 48 lõige 1, HTM määrus 01.09.2014 nr 67 § 3) on toeks õpiraskustega õpilastele. Õpiabi tunnid toimuvad eesti keeles ja matemaatikas. Tundides arendatakse õpilase mälu, taju, tähelepanu ja mõtlemist läbi erinevate ülesannete. Õpiabi tunnid toimuvad väikestes gruppides (maksimaalselt 6 õpilast) ja õpetajal on võimalik õpilastega tegeleda individuaalselt, neid rohkem abistada ja toetada.
- **Logopeedilist abi** pakutakse kirjaliku ja/või suulise kõnepuudega põhikooli õpilastele kõneravi tundides. Vajadusel toimuvad individuaaltunnid.
- **Eripedagoogiline abi.** Eripedagoog tegeleb õpilastega, kellel on ainealased raskused, väljakujunemata õpioskused, vaja arendada suulist ja kirjalikku kõnet, tähelepanu, funktsionaalset lugemisoskust, keskendumist, tööjuhustest arusaamist.
- **Sotsiaalpedagoogiline nõustamine.** Valla sotsiaaltöötaja ja lastekaitsepspetsialist nõustavad õpilasi, lapsevanemaid ja õpetajaid sotsiaalsete probleemide valdkonnas: käitumis- ja suhtlemisraskused; kiusamine; koolivägivald, koolikohustuse mittetäitmine; halb õppeedukus, heaolutunde, eduelamuse poole pürgimine; probleemilahenduse oskus jms. Sotsiaaltöötaja ja lastekaitsepspetsialist nõustab, aitab arutleda ja lahendusi leida, analüüsida, planeerida ning olukordi hinnata.
- **Psühholoogiline nõustamine.** Psühholoogilist nõustamist pakub vajadusel Rajaleidjakeskus õpilastele, lapsevanematele ja lapse pereliikmetele. Psühholoog külastab kooli HEV koordinaatori palvel.
- **Tunnikülastusleht.** Õpilastele, kes puuduvad põhjusega tundidest, ei tööta tundides kaasa või ei täida koduseid ülesandeid, määratakse tunnikülastuslehe täitmise kohustus. Tunnikülastuslehe eesmärgiks on aidata õpilasel saavutada paremat enesekontrolli ning tekitada kiire ja ülevaatlik infovahetus aineõpetaja-õpilase-kodu vahel. (Lisa 6)
- **Individuaalne õppekava** (PGS § 18) määratakse õpiraskusega või pikemat aega puudunud õpilasele ning ka andekale õpilasele vajadusel ühes või mitmes õppeaines lühemaks või pikemaks perioodiks.
- **Täiendav õppetöö** (HTM määrus 23.08.2010 nr 44 § 4 punkt 1). Õpilastele, kellele tuleks ühes või mitmes õppeaines kokkuvõtva hindena välja panna mitterahuldav aastahinne, määratakse õppenõukogu otsusega täiendav õppetöö. Täiendavale õppetööle määratud õpilane täidab aineõpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, mis toetavad nõutavate teadmiste ja oskuste omandamist õppeaines.
- **Klassikursuse kordamine** (HTM määrus 23.08.2010 nr 44 § 4 punkt 1) . I-III kooliastmes võib erandjuhul õpilase jätta klassikursust kordama. Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisel õpilase ja tema seadusliku esindaja ning kuulab ära nende arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema välja toodud kaalutlused, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

2.3. III tasand – nõustamiskomisjon ja eriabi jätkamine

Rakendatakse juhul, kui II taseme meetmed ei ole andnud soovitud tulemust ja õpilasel on jätkuvalt raskused ühes või mitmes aines. Kolmas tasand kaasab kooliväliseid tugisüsteeme: suunamine erispetsialistide konsultatsioonile; suunamine nõustamiskomisjoni ja muud.

Kolmandal tasandil toetab õpilast:

- **Individuaalne õppekava nõustamiskomisjoni soovitusel (PGS § 18).** Nõustamiskomisjoni soovitusel määratakse õpilasele individuaalne õppekava ühes või mitmes aines. Õppekavas on võimalik asendada või vähendada õpitulemusi, asendada kohustuslikke aineid või neist vabastada (PGS § 18, § 46, § 48, § 58).
- **Klass lihtsustatud õppekava alusel õppivatele õpilastele. (PGS § 51 lõige 6, HTM määrus 01.09.2014 nr 67 § 11)** Lihtsustatud õppekavale määratakse õpilane nõustamiskomisjoni soovitusel ja vanema nõusolekul. Individuaalne õppekava koostatakse kõigile lihtsustatud õppel olevatele õpilastele.
- **Väikeklass. (PGS § 51 lõige 10, HTM määrus 01.09.2014 nr 67 § 17)** Õpilane määratakse väikeklassi õppima lastepsühhiaatri ja nõustamiskomisjoni soovitusel ning vanema nõusolekul. Individuaalne õppekava koostatakse kõigile väikeklassis õppivatele õpilastele.
- **Ühe õpilase õpetamisele keskendunud õpe. (HTM määrus 01.09.2014 nr 67 § 18)** Õpilane määratakse ühe õpilase õpetamisele keskendunud õppele lastepsühhiaatri ja nõustamiskomisjoni soovitusel ning vanema nõusolekul, kui väikeklassis õpe ei ole andnud tulemusi.

3. Sauga Põhikoolis töötavad tugispetsialistid ja nende ülesanded

3.1. HEV õppe koordineerija:

- koostöös klassijuhataja, aineõpetaja ja tugispetsialistidega määratleb HEV õpilase;
- informeerib kogu kollektiivi HEV õpilaste erivajadustest, käitumisest, saavutustest;
- planeerib õpilaste erivajaduste varajase märkamise ja sekkumisstrateegiad;
- kirjeldab ning dokumenteerib õpilaste erivajadusi;
- hindab kooli HEV õpilaste õppekorraldust;
- juhib, arendab ning toetab kolleege;
- teeb koostööd õpilaste, lapsevanemate ning teiste spetsialistidega;
- korraldab koolivälise spetsialistide toe.

3.2. Klassijuhataja:

- informeerib lapsevanemat;
- juhendab ja nõustab oma klassi õpilasi ja lapsevanemaid tugisüsteemi võimaluste osas;
- koordineerib koostööd aineõpetajate vahel;
- suunab ja jälgib õpilaste kui isiksuste arengut;
- avab õpilase individuaalsuse kaarti.

3.3. Aineõpetaja:

- märkab ning toetab abivajavat õpilast;
- täidab õpilase individuaalsuskaarti;
- informeerib koostöös klassijuhatajaga lapsevanemat;
- koostab vajadusel individuaalse õppekava oma aine mahuks;
- annab vajadusel hinnangu õpilase arengu osas oma aines;
- esitab vajadusel õppe-nõustamiskomisjonile kirjaliku aruande HEV õpilastest.

3.4. Õpiabi õpetaja:

- selgitab välja koos aineõpetaja/klassijuhataja ja eripedagoogiga õpiabi vajavad õpilased;
- teeb koostööd aineõpetajatega, lapsevanematega;
- aitab kujundada õpilastel õpioskusi ja teadmisi läbi erimetoodiliste võtete ja diferentseeritud töö.

3.5. Logopeed -eripedagoog:

- selgitab välja abivajavad õpilased;
- selgitab välja kõneravi vajavad õpilased;
- tegeleb kõnepuute ennetamise, kõrvaldamise ning leevendamise;
- teeb koostööd teiste spetsialistidega ja aineõpetajatega.
- tegeleb õpioskuste, tähelepanu, keskendumise arendamisega;
- nõustab õpilast ning lapsevanemat;
- teeb koostööd aine- ja klassiõpetajatega ning teiste spetsialistidega.

JÄRELEVASTAMISE PLAANI JUHEND

- Järelevastamise plaan on mõeldud ülevaate saamiseks õpilasele antud lünkade täitmise kohta.
- Järelevastamise plaan koostatakse õpilasele, kes on pikalt puudunud koolist või kellel on edasijõudmine mitmetes õppeainetes puudulik.
- Klassijuhataja esitab õppenõustamiskomisjonile nimekirja õpilastest, kellel on probleeme õppimisega (tegemata tööd, puudulikud hinded, mis on parandamata).
- Õppenõustamiskomisjon / õppenõukogu määrab õpilasele kohustusliku konsultatsiooni.
- Õpetaja täidab plaani kirjutades, mis kuupäevaks peab õpilane teatud teema järele õppima ning ära vastama.
- Õpilane võtab lapsevanemalt allkirja lehele ning õpib selleks ajaks vastava teema selgeks.
- Kui õpilane on õpetajale teema ära vastanud, siis õpetaja märgib hinde lahtrisse saadud hinde.
- Pärast õppevõlgnevuste likvideerimist tagastatakse plaan klassijuhatajale, kes annab kõigi õpiabi plaani lehed HEV õppe koordineerijale veerandi lõpul.

INDIVIDUAALNE ÕPPEPLAAN**ÕPPEAINE JA AEG**

ÕPPENÄDAL	TEEMA	TÄITMISE KUUPÄEV	HINNE	ÕPETAJA ALLKIRI	ÕPILASE ALLKIRI	MÄRKUSED